

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JULIANE KOKOTT

esitatud 28. jaanuaril 2010¹

I. Sissejuhatus

kohtuasja menetlemine toimub prantsuse keeles.

1. Komisjon heidab Luksemburgile ette nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest² (edaspidi „nitraadidirektiiv”) puuduliku ülevõtmist. Täpsemalt väidab komisjon, et sellekohased siseriiklikud õigusnormid ei keela kasutada väetisi teatavatel ajavahemikel, ei näe ette loomasõnnikumahutite piisavat mahutavust, ei sätesta väetiste kasutamist tugeva kaldega maa-alal ega väetiste kasutamise tehnikat.

II. Õiguslik raamistik

3. Hagi vastuvõetavuse seisukohalt on eelkõige oluline EÜ artikkel 228 (nüüd ELTL-i artikkel 260).

2. Käesolev õigusvaidlus on aga eripärane seetõttu, et Euroopa Kohus tegi sarnastel väidetel rajaneva hagi kohta otsuse juba 8. märtsil 2001.³ Seetõttu tuleb uurida, mil määral võib see asjaolu takistada hagi menetlemist käesolevas asjas. Menetlusõiguslik probleem tuleneb ka sellest, et komisjon on hagi lisadena esitanud kaks ingliskeelset arvamust, kuid

„1. Kui Euroopa Kohus leiab, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, siis nõutakse sellelt riigilt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

1 – Algkeel: saksa.

2 – EÜT L 375, lk 1; ELT eriväljaanne 15/02, lk 68; muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1882/2003 EÜ asutamislepingu artiklis 251 osutatud menetlusele vastavates õigusaktides sätestatud rakendusvolituste kasutamisel komisjoni abistavaid komiteesid käsitlevate sätete kohandamise kohta nõukogu otsusega 1999/468/EÜ (ELT L 284, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 447).

3 – 8. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-266/00: komisjon vs. Luksemburg (EKL 2001, lk I-2073).

2. Kui komisjon on arvamusel, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole võtnud niisuguseid meetmeid, esitab ta pärast seda, kui on andnud sellele riigile võimaluse esitada oma seisukohad, põhjendatud arvamuse, milles täpsustatakse, missugustes punktides asjassepuutuv liikmesriik ei ole täitnud Euroopa Kohtu otsust.

Kui asjassepuutuv liikmesriik ei võta vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse. Seejuures näitab ta ära põhisumma või trahvi suuruse, mida ta asjaolusid arvestades peab sobivaks lasta asjassepuutuval liikmesriigil maksta.

Kui Euroopa Kohus leiab, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole tema otsust täitnud, võib ta sellele määrata põhisumma või trahvi.

See menetlus ei piira artikli 227 kohaldamist.”

4. Käesolev kohtuasi käsitleb nitraadidirektiivi ülevõtmist. Direktiivi eesmärgi sätestab artikkel 1:

„Käesoleva direktiivi eesmärgiks on:

- põllumajandusest lähtuvatest nitraatidest põhjustatud või tingitud veereostuse vähendamine ning
- ”hoida ära edasine veereostus.

5. Käesolevas asjas on olulised direktiivi artikli 2 punktides e–g toodud määratlused:

„e) väetis – iga lämmastikuühendit või lämmastikuühendeid sisaldav aine, mida kasutatakse põllumajandusmaal taime kasvu edendamiseks; väetis võib olla loomasõnnik, kalakasvatustähtsused ja reoveesetted;

f) keemiline väetis – igasugune tööstuslikult toodetud väetis;

g) loomasõnnik – loomaheidet või allapanu ja loomaheidete segu, ka töödeldud kujul”

6. Direktiivi artikli 5 lõige 4 sätestab käesolevas asjas vaidlusaluse tegevusprogrammi sisu:

„4. Tegevusprogramme rakendatakse nelja aasta jooksul pärast käivitamist ning need koosnevad järgmistest kohustuslikest meetmetest:

- a) III lisas kirjeldatud meetmed;
- b) liikmesriikide poolt artikli 4 kohaselt kehtestatud hea põllumajandustava eeskirjades sätestatud meetmed, välja arvatud

meetmed, mis on asendatud III lisa kirjeldatud meetmetega.”

7. Täpsemalt on käesolevas asjas olulised järgmised II ja III lisa meetmed:

„II lisa

Hea põllumajandustava eeskiri (eeskirjad)

A. Hea põllumajandustava eeskiri või eeskirjad, mille eesmärgiks on nitraadireostuse vähendamine, arvestades samal ajal ühenduse eri piirkondades valitsevaid tingimusi, peaksid sisaldama järgmistes punktides kirjeldatud sisuga sätteid, kui-võrd need on asjakohased:

1) ajavahemikud, mil väetiste kasutamine põllumajandusmaal ei ole asjakohane;

2) väetiste kasutamine tugeva kaldega maa-alal;

3) [...]

4) [...]

5) loomasõnnikumahutite mahutavus ja konstruktsioon, sealhulgas meetmed sellise veereostuse ärahoidmiseks, mis tekib loomasõnnikut sisaldavate vedelike ning hoiustatud taimsest materjalist, nagu silost tekkiva heitvee põhja- ja pinnavette imbumise tõttu;

6) nii keemiliste väetiste kui ka loomasõnniku põllumajandusmaal kasutamise kord, sealhulgas selle sageduse ja ühtluse tingimused, mille puhul jääb toitainete kadu vees aktsepteeritavale tasemele.

B. [...]”

„III lisa

Artikli 5 lõike 4 punktis a osutatud tegevusprogrammidesse lisatavad meetmed

1. Kõnealused meetmed hõlmavad reegleid järgmise kohta:

1) ajavahemikud, mil teatavat tüüpi väetiste kasutamine põllumajandusmaal on keelatud;

- 2) loomasõnnikumahutite mahutavus; see peab olema suurem, kui nõutakse sellise pikima ajavahemiku puhul, mil sõnniku laotamine on tundlikel aladel keelatud, välja arvatud juhul, kui suudetakse pädevale asutusele tõestada, et sõnnikukogus, mis ületab mahutite tegelikku mahutavust, kõrvaldatakse viisil, mis ei kahjusta keskkonda;
9. Eelviidatud õigusnorme käsitles esimene liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus. Euroopa Kohus tuvastas 8. märtsil 2001, et kuna Luksemburg ei ole vastu võtnud kõiki õigus- ja haldusnorme, mis on vajalikud selleks, et täita nitraadidirektiivi artikli 5 lõikeid 4 ja 6 ning artikli 10 lõiget 1 koostöös II lisa punktiga A, III lisa punkti 1 alapunktiga 3 ja V lisa punkti 4 alapunktiga e, siis on Luksemburg rikkunud nimetatud direktiivist tulenevaid kohustusi.⁵

3) [...]”

10. Luksemburg asendas juba esimese kohtumenetluse ajal suurhertsogi 1994. aasta määruse suurhertsogi 24. novembri 2000. aasta määrusega lämmastikväetiste kasutamise kohta põllumajanduses⁶ (edaspidi „suurhertsogi 2000. aasta määrus”).

III. Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja poolte nõuded

8. Luksemburg võttis nitraadidirektiivi üle kõigepealt suurhertsogi 20. septembri 1994. aasta määrusega orgaaniliste väetiste põllumajanduses kasutamise kohta, millega muudeti suurhertsogi 14. aprilli 1990. aasta varem muudetud määrust reoveesetete kohta⁴ (edaspidi „suurhertsogi 1994. aasta määrus”).

11. EÜ artikli 226 (nüüd ELTL-i artikkel 258) alusel palus komisjon 15. detsembril 2006 uuesti, et Luksemburg esitaks oma seisukoha nitraadidirektiivi ülevõtmise puuduste kohta (märgukiri). Kuna Luksemburg viidatud kirjale ei vastanud, esitas komisjon 29. juunil 2007 põhjendatud arvamuse, milles ta andis Luksemburgile komisjoni märgitud puuduste kõrvaldamiseks kahekuulise tähtaja.

4 – Vt eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsuse punkt 14. Viidatud määrus avaldati Luksemburgi *Mémorial A* 1994, lk 1648.

5 – Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus.

6 – *Mémorial A* 2000, lk 2856.

12. Luksemburgi 29. mai 2008. aasta seisukoha põhjal loobus komisjon teatavatest etteheidetest, kuid jäi oma ülejäänud väidete juurde. Seetõttu esitas komisjon käesolevas asjas 2. detsembril 2008 hagi, paludes

esitada 2. detsembri 2009. aasta kohtuistungiks oma seisukoht küsimuses, kas hagi on vastuvõetamatu *ne bis in idem*-põhimõtte rikkumise tõttu. Istungil osalesid peale Luksemburgi ja komisjoni veel Taani, Saksamaa, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaad, Austria, Poola, Soome, Rootsi, Ühendkuningriik ja Euroopa Parlament.

- tuvastada, et kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik ei ole vastu võtnud kõiki õigus- ja haldusnorme, mis on vajalikud nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest artiklite 4 ja 5 koostoi-
mes II lisa punkti A alapunktiga 1, III lisa punkti 1 alapunktiga 1, II lisa punkti A alapunktiga 5, III lisa punkti 1 alapunktiga 2, II lisa punkti A alapunktiga 2 ja II lisa punkti A alapunktiga 6 täielikuks ja nõuetekohaseks täitmiseks, siis on Luksemburgi Suurhertsogiriik rikkunud sellest direktiivist tulenevaid kohustusi;

IV. Õiguslik hinnang

- mõista kohtukulud välja Luksemburgi Suurhertsogiriigilt.

A. Vastuvõetavus

13. Luksemburgi Suurhertsogiriik palub hagi tühisteks tunnistada või jätta vastuvõetamatu-
se tõttu läbi vaatamata.

15. Luksemburg leiab, et keelte kasutamise korra rikkumise tõttu on hagi tühine või teise võimalusena vastuvõetamatu. Lisaks peab ta hagi vastuvõetamatuks, kuna on rikutud *ne bis in idem*-põhimõtet, st korduva karistamise keeldu, sest Euroopa Kohus on hagi teatavate väidete kohta otsuse juba teinud.

14. Euroopa Kohus tegi liikmesriikidele ja asjaomastele institutsioonidele ettepaneku

1. Keelte kasutamise kord

16. Keelte kasutamise korra rikkumist puudutava Luksemburgi väite alus on asjaolu, et komisjon lisas hagile kaks ingliskeelset uurimust ilma prantsuskeelse tõlketa.

17. Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 29 lõike 2 punktile a toimub menetlus käesolevas asjas prantsuse keeles, mis on üks Luksemburgi riigikeeltest. Seega tuleb kodukorra artikli 29 lõike 3 esimese ja teise lause kohaselt esitada kirjalikud avaldused ning neile lisatud dokumendid prantsuse keeles ja dokumentidele, mis on esitatud muus keeles kui kohtumenetluse keel, peab olema lisatud tõlge kohtumenetluse keelde.

18. EÜ artikli 226 alusel esitatud hagi võib seega olla vastuvõetamatu, kui komisjon valib keele, mida ta ei või asjaomase liikmesriigi puhul kasutada. Euroopa Kohtu keelte kasutamise kord tagab nimelt igale liikmesriigile kohustuste rikkumise menetluses eelkõige kohtupidamise tema ametlikus riigikeeles. See hõlbustab liikmesriigil ennast kaitsta.

19. Käesolevas asjas on hagiavaldus tervikuna esitatud prantsuse keeles. Luksemburg sai seega kõik komisjoni etteheited takistateta teadmiseks võtta. Erinevalt Luksemburgi seisukohast ei ole hagi järelikult keelte kasutamise korra rikkumise tõttu tervikuna vastuvõetamatu.

20. Kahe ingliskeelse dokumendi esitamine võib siiski olla vastuvõetamatu. Komisjon tugineb selles küsimuses aga õigustatult Euroopa Kohtu kodukorra artikli 29 lõike 3 kolmandale lõigule. Viidatud säte näeb ette, et mahukate dokumentide (inglise keeles: *documents*, prantsuse keeles: *pièces et documents*) puhul võib esitada tõlkeid väljavõtetest. Käesolevas asjas seda ka tehti, kuna komisjon esitas hagiavalduses prantsuse keeles need tekstiosad, mis olid tema meelest määravad.

21. Juhul kui viidatud dokumente on vaja täpsemalt uurida, näeb kodukorra artikli 29 lõike 3 kolmanda lõigu teine lause ette, et Euroopa Kohus võib siiski omal algatusel või poole taotlusel alati nõuda ulatuslikumat või täielikku tõlget. Käesolevas asjas seda ka nõuti, kuna Luksemburg oli esitanud etteheite tõlke puudumise kohta.

22. Luksemburgil oli siiski ennast raskem kaitsta vähemasti seetõttu, et kostja vastuse esitamise tähtjaks tal kõnealust tõlget veel ei olnud. Selle puuduse oleks Luksemburg saanud siiski kõrvaldada tähtaja pikendamise taotlusega kodukorra artikli 40 lõike 2 alusel.

25. Eeltoodust tulenevalt tuleb keelte kasutamise korra rikkumist puudutav Luksemburgi väide tervikuna tagasi lükata.

2. Euroopa Kohtu 8. märtsi 2001. aasta otsuse tagajärjed

23. Teise võimalusena oleks Luksemburg võinud vastuvõetavuse osas esitada kodukorra artikli 91 lõike 1 alusel menetlusküsimuse lahendamiseks taotluse eraldi dokumendiga. Selle tulemusel oleks ta võinud saada veel kord võimaluse oma seisukoha avaldamiseks.⁷

26. Luksemburg on lisaks seisukohal, et hagi on vastuvõetamatu põhimõtte *ne bis in idem* (korduva karistamise keeld) rikkumise tõttu, kuna Euroopa Kohus on teatavate käesolevas kohtuasjas käsitletavate küsimuste osas teinud otsuse juba 8. märtsil 2001. Seetõttu võib komisjon parimal juhul tugineda EÜ artikli 228 lõikele 2, kuid ei või algatada menetlust EÜ artikli 226 alusel.

24. Kuna Luksemburg eelkirjeldatud võimalusi enda kaitsmise hõlbustamiseks ei kasutanud, siis ei saa jätta vastuvõetamatuse tõttu toimikust välja dokumente, mis on esitatud kooskõlas Euroopa Kohtu kodukorraga.

27. Eeltoodud väited ei ole minu arvates veenvad. *Ne bis in idem*-põhimõtet ei saa liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse suhtes kohaldada (vt selle kohta järgnevalt punkt a). Euroopa Kohtu 8. märtsi 2001. aasta otsuse seadusjõud võib uue hagi esitamise küll põhimõtteliselt välistada, kuid komisjoni esitatud hagi väited ei puuduta Euroopa Kohu sedastusi jõustunud otsuses (vt selle kohta järgnevalt punkt b). Samuti ei pea komisjon EÜ artikli 226 alusel toimuva menetluse asemel algatama menetlust EÜ artikli 228 lõike 2 alusel (vt selle kohta järgnevalt punkt c).

⁷ – 17. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-197/09 RX-II: M vs. Euroopa Raviamet (EKL 2009, lk I-12033, punkt 48 jj).

a) *Ne bis in idem*-põhimõte

28. *Ne bis in idem*-põhimõte keelab sama isiku mitmekordse karistamise⁸ ja kohtu alla andmise⁹ sama ebaseadusliku teo eest sama õigushüve kaitsmise eesmärgil. Euroopa Kohus on juba varem käsitlenud analoogilisi väiteid liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlustes ja neid ka korduvalt tagasi lükanud põhjendusega, et need ei puuduta sama asjaolu.¹⁰ Siiski ei ole Euroopa Kohus kunagi sõnaselgelt otsustanud, kas viidatud põhimõte on liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses üldse kohaldatav.¹¹

29. Mitu liikmesriiki on seisukohal, et *ne bis in idem*-põhimõtet ei saa EÜ artikli 226 alusel

algatatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses kohaldada. Kõnealune menetlus ei too kaasa karistust, vaid üksnes objektiivse tuvastamise.¹²

30. Seevastu tõi eelkõige Poola esile, et EÜ artikli 226 alusel algatatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus ja EÜ artikli 228 alusel algatatud jõustamismenetlus moodustavad ühe terviku. EÜ artikli 228 lõike 2 alusel määratavat trahvi ja põhisummat on Euroopa Kohus nimetanud karistuseks, mille suhtes on *ne bis in idem*-põhimõte kohaldatav.¹³

31. Mina ei ole veendunud, et *ne bis in idem*-põhimõtet saab kohaldada liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse ühes etapis.

32. Viidatud põhimõtet tuleb nii Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 50 kui ka EIÕK lisaprotokolli nr 7¹⁴ artikli 4 kohaselt kohaldada süüteo menetluses, mille hulka võib

8 – 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt vs. komisjon (EKL 2004, lk I-123, punkt 338) ja 18. detsembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-101/07 P ja C-110/07 P: Coop de France Bétail et Viande vs. komisjon (EKL 2008, lk I-10193, punkt 127).

9 – Vt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 50; 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon (EKL 2002, lk I-8375, punkt 59) ja minu 6. augusti 2008. aasta seisukoht kohtuasjas C-296/08 PPU: Santesteban Goicoechea (EKL 2008, lk I-6307, punkt 53).

10 – 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-127/99: komisjon vs. Itaalia (EKL 2001, lk I-8305, punkt 27 jj); 8. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-337/05: komisjon vs. Itaalia (EKL 2008, lk I-2173, punkt 25) ja 2. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-157/06: komisjon vs. Itaalia (EKL 2008, lk I-7313, punkt 19); vt ka kohtujurist Geelhoedi 31. mai 2001. aasta ettepanek kohtuasjas C-127/99: komisjon vs. Itaalia (EKL 2001, lk I-8305, ettepaneku punkt 46) ja 21. oktoobri 2004. aasta ettepanek kohtuasjas C-212/03: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2005, lk I-4213, ettepaneku punkt 23) ning kohtujurist Mazáki 10. juuli 2007. aasta ettepanek kohtuasjas C-337/05: komisjon vs. Itaalia (EKL 2008, I-2173, ettepaneku punkt 32).

11 – Selle küsimuse jättis 8. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-416/02: komisjon vs. Hispaania (EKL 2005, lk I-7487, punkt 65) sõnaselgelt lahtiseks.

12 – Nii ka kohtujurist Stix-Hackli 12. mai 2005. aasta ettepanek kohtuasjas C-416/02: komisjon vs. Hispaania (EKL 2005, lk I-7487, ettepaneku punkt 155).

13 – 12. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-304/02: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2005, lk I-6263, punkt 84).

14 – Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 7 protokoll nr 11 redaktsioonis, Strasbourg, 1984, *European Treaty Series* nr 117. Viidatud protokoll on tänaseni ratifitseerinud 23 liikmesriiki, kuid seda ei ole teinud Belgia, Saksamaa, Madalmaad ja Ühendkuningriik.

lageda ka sellised haldusõigusrikkumise menetlused nagu konkurentsioiguslikud karistusmenetlused.¹⁵ Ka konventsiooni – millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuse vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta – artikli 54 eesmärk on kaitsta liidu kodanikke nii, et neid ei saa sama teo toimepanemise eest uuesti *koh-tu alla anda* mõnes teises liikmesriigis.¹⁶

34. Täitemeetmete olulisim piirang on proportsionaalsuse põhimõte.¹⁸ Nimetatud põhimõtte¹⁹ üldnõuded näevad ette, et ei täitemeetmed ega nende kordamine ei ületaks piire, mis on esimese kohtuotsuse täitmiseks sobivad ja vajalikud, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meetet ning tekitatud piirangud peavad olema vastavuses seatud eesmärkidega.

35. Ka sellisel juhul, kui minu seisukohaga ei nõustuta ja täitemeetmete suhtes kehtib *ne bis in idem*-põhimõte, ei oleks asjakohane kohaldada seda iga kohtulahendi puhul, mille täitmisel võib rakendada karistust. Sellisel juhul puudutaks nimetatud põhimõte näiteks ka kõiki kohtuotsuseid tsiviilõiguse valdkonnas, millega tuvastatakse isiku kohustus teatava toimingu tegemiseks või sellest hoidumiseks.

33. EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetlust tuleb seevastu käsitada Euroopa Koh-tu otsuste täitmise erimenetlusena ehk teiste sõnadega ühe täitmise viisina.¹⁷ Kohtuotsuse täitmiseks ette nähtud karistus erineb oma olemuselt repressiivsetest karistustest. Sama kohtuotsust ei saa küll kahel korral täide viia, kuid sunnimeetmeid võib vajaduse korral korrata, kui see on asjaomase otsuse täitmiseks vajalik.

36. Eeltoodud küsimused on käesolevas asjas siiski teisejärgulised, kuna 8. märtsi 2001. aasta kohtuotsuse seadusjõud välistaks sarnaselt *ne bis in idem*-põhimõttega uue hagi esitamise.

15 – Vt kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri 24. jaanuari 2008. aasta ettepanek liidetud kohtuasjades C-55/07 ja C-56/07: Mic-haeler, Subito GmbH jt (EKL 2008, lk I-3135, ettepaneku punkt 56).

16 – 28. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-467/04: Gas-parini jt (EKL 2006, lk I-9199, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

17 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, punkt 92, ja 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-457/07: komisjon vs. Portugal (EKL 2009, lk I-8091, punkt 47).

18 – Vt EÜ artikli 228 lõike 2 alusel algatatud menetluste kohta 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-387/97: komisjon vs. Kreeka (EKL 2000, lk I-5047, punkt 90) ja 25. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-278/01: komisjon vs. Hispaania (EKL 2003, lk I-14141, punktid 41 ja 49).

19 – Vt 11. juuli 1989. aasta otsus kohtuasjas 265/87: Schröder (EKL 1989, lk I-2237, punkt 21); 13. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-331/88: Fedesa jt (EKL 1990, lk I-4023, punkt 13); 12. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-189/01: Jippes jt (EKL 2001, lk I-5689, punkt 81); 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-174/05: Zuid-Hollandse Milieufederatie ja Natuur en Milieu (EKL 2006, lk I-2443, punkt 28) ja 24. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-45/05: Maatschap Schonewille-Prins (EKL 2007, lk I-3997, punkt 45).

b) Seadusjõud

kohtuotsuse resolutsiooni toetamiseks vajalikud ja viimasest seetõttu lahutamatud.²²

37. Seadusjõu põhimõte tagab nii õiguse ja õigussuhete stabiilsuse kui ka korrakohase õigusemõistmise. On oluline, et kohtulahendeid, mis on jõustunud pärast olemasolevate edasikaebevõimaluste ammendamist või selleks sätestatud tähtaegade möödumist, ei oleks enam võimalik vaidlustada.²⁰ Seetõttu puudutab *res judicata* põhimõte üksnes asjaomase kohtulahendiga tegelikult või vältimatult ära otsustatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid.²¹

38. Kohtuotsuse seadusjõud välistab seega uue hagi esitamise, kui on oht, et oma uue otsusega tuvastab Euroopa Kohus varasema kohtuotsusega tuvastatud faktilised ja õiguslikud asjaolud senisest erinevalt. See laieneb ka kohtuotsuse põhjendustele, mis on

39. Vastuollu sattumise ohu võib välistada juba tõsiasi, et nitraadidirektiivi rikkumist käsitletakse eri aegadel. 8. märtsi 2001. aasta otsuses uuriti küsimust, kas Luksemburg võttis nitraadidirektiivi sätteid üle 26. veebruariks 2000,²³ käesolev kohtuasi käsitleb ülevõtmist 29. augustiks 2007. Tõdemus, et aastal 2000 rikkus Luksemburg nitraadidirektiivi, ei saa olla vastuolus tõdemusega, et aastal 2007 ei rikkunud sama liikmesriik seda direktiivi. Siiski poleks õigusrahu seisukohalt otstarbekas alatatada uut vaidlust ainult seetõttu, et juba tuvastatud õigusrikkumine veel kestab.

40. Eltoodu kehtib ka juhul, kui suurhertsogi 1994. aasta määrus on vahepeal asendatud suurhertsogi 2000. aasta määrusega. Seadusjõud välistab siseriiklikke õigusnorme käsitleva uue menetluse, kui uued asjaomased

20 – 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-224/01: Köbler (EKL 2003, lk I-10239, punkt 38); 16. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-234/04: Kapferer (EKL 2006, lk I-2585, punkt 20) ja 3. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-2/08: Fallimento Olimpiclub (EKL 2009, lk I-7501, punkt 22).

21 – 19. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-281/89: Itaalia vs. komisjon (EKL 1991, lk I-347, punkt 14); eespool 9. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, punkt 44, ja 12. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-462/05: komisjon vs. Portugal (EKL 2008, lk I-4183, punkt 23). Saksakeelne tõlge lähtub „asjaomase kohtulahendi esemest” (*Gegenstand der betreffenden gerichtlichen Entscheidung*), kuid prantsuskeelses originaaltekstis on oluline, milliste küsimuste üle „otsustati” (*tranchés*).

22 – Vt 26. aprilli 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 97/86, 193/86, 99/86 ja 215/86: Asteris jt vs. komisjon (EKL 1988, lk 2181, punkt 27); 1. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-442/03 P ja C-471/03 P: P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya vs. komisjon (EKL 2006, lk I-4845, punktid 44 ja 47) ja 19. veebruari 2009. aasta otsus kohtuasjas C-308/07 P: Gorostiaga Atxalandabaso vs. parlament (EKL 2009, lk I-1059, punkt 57). Vt nt ka 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-440/07 P: komisjon vs. Schneider Electric (EKL 2009, lk I-6413, punkt 113 jj). Vt *ne bis in idem*-põhimõtte kohta eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus C-127/99, punkt 28.

23 – Vt täiendava põhjendatud arvamuse tähtaja möödumise kohta eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Luksemburg, punkt 18.

normid ei ole muutnud ülevõtvate sätete olemust.²⁴

41. Seetõttu tuleb komisjoni väiteid käesolevas asjas uurida täpsemalt sellest aspektist, kas need on lahendatud juba 8. märtsi 2001. aasta otsusega. Vaadelda tuleb kahte komisjoni etteheidet, nimelt hagi esimese väite esimest osa ja hagi kolmandat väidet.

Esimese väite esimene osa

42. Komisjon heidab oma esimese väite esimeses osas ette keemiliste väetiste teatavatel ajavahemikel kasutamise keelu puudumist. Luksemburg leiab, et seda väidet käsitleb 8. märtsi 2001. aasta otsusega lahendatud hagi esimene väide.

43. Keemiliste väetiste osas sedastas Euroopa Kohus 8. märtsi 2001. aasta otsuses hagi esimese väite raames, et suurhertsogi

24 – Vt liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse eseme kohta 17. novembri 1992. aasta otsus kohtuasjas C-105/91: komisjon vs. Kreeka (EKL 1992, lk I-5871, punkt 13); 9. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-417/02: komisjon vs. Kreeka (EKL 2004, lk I-7973, punkt 17) ja 22. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-221/03: komisjon vs. Belgia (EKL 2005, lk I-8307, punkt 39) ning liidu õiguse samasisuliste uute sätete kohta 9. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-365/97: komisjon vs. Itaalia (EKL 1999, lk I-7773, punkt 36) ja 8. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-33/04: komisjon vs. Luksemburg (EKL 2005, lk I-10629, punkt 49).

1994. aasta määrus reguleerib ainult orgaaniliste väetiste kasutamist põllumajanduses, kuigi nitraadidirektiivi artikli 2 punkti f kohaselt peavad direktiiviga kehtestatud kohustused hõlmama ka keemilisi väetisi.²⁵

44. Väetiste teatavatel ajavahemikel kasutamise keeld sisaldub nitraadidirektiivi artikli 5 lõike 4 punktis a ja III lisa punkti 1 alapunktis 1. Viidatud sätted ei olnud 8. märtsi 2001. aasta otsuse ese.

45. Seega võib Euroopa Kohus asjaomase keelu vajalikkust keemiliste väetiste osas tunnustada või mitte, ilma et satuks vastuollu 8. märtsi 2001. aasta otsusega. Järelikult ei puuduta varasema kohtuotsuse seadusjõud seda komisjoni väidet.²⁶

Kolmas väide

46. Oma kolmanda väitega heidab komisjon käesolevas asjas ette tugeva kaldega maaalal mineraalväetiste kasutamist reguleerivate sätete puudumist. Luksemburg leiab, et 8. märtsi 2001. aasta otsus käsitles juba ka

25 – Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus, punkt 29.

26 – Vt *ne bis in idem*-põhimõtte kohta eespool 10. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus C-127/99, punkt 29.

seda väidet, nimelt hagi teise väite uurimise raames.

47. Väetiste kasutamist tugeva kaldega maa-alal peavad liikmesriigid reguleerima nitraatdirektiivi artikli 5 lõike 4 punkti a ja III lisa punkti 1 alapunkti 3 alapunkti a ning artikli 5 lõike 4 punkti b, artikli 4 ja II lisa punkti A alapunkti 2 alusel. Euroopa Kohus pidas 8. märtsi 2001. aasta otsuses ebapiisavaks, et Luksemburg ei näinud tugeva kaldega maa-alal väetiste kasutamist ette lahus kliimaatilistest tingimustest.²⁷

48. Erinevalt 8. märtsi 2001. aasta otsuse lugemisel jäävast muljest ei sisaldanud suurhertsogi 1994. aasta määrus siiski ühtegi sätet väetiste kasutamise kohta tugeva kaldega maa-alal. Viide kliimaatilistele tingimustele puudutas muid väetise kasutamise norme nii kaldega kui ka kaldeta maa-aladel.

49. Järelikult heitis Euroopa Kohus ette väetiste kasutamist tugeva kaldega maa-alal reguleerivate õigusnormide täielikku puudumist.

50. Seejuures ei arutatud seda, kas viidatud normid on eraldi vajalikud keemiliste väetiste kasutamise osas. Seega võib Euroopa Kohus käesolevas asjas keemiliste väetiste kasutamist tugeva kaldega maa-alal reguleerivate Luksemburgi õigusnormide vajalikkust tunnustada või mitte, ilma et satuks vastuollu 8. märtsi 2001. aasta otsusega.

51. Varasema kohtuotsuse seadusjõud ei välista käesolevas asjas esitatud hagi ka selles osas.

c) EÜ artikkel 228

52. Lõpuks tuleb uurida Luksemburgi väidet, et komisjoni hagi, mis hõlmas 8. märtsi 2001. aasta kohtuotsuses juba käsitletud asjaolusid, oleks pidanud tuginema EÜ artiklile 228.

53. EÜ artikli 228 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid võtma vajalikud meetmed vastavalt EÜ artikli 226 alusel tehtud kohtuotsusele. Kui komisjon on arvamusel, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole niisuguseid meetmeid võtnud, siis võib ta EÜ artikli 228 lõike 2 kohaselt

²⁷ – Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus, punkt 33.

anda asja pärast uue kohtueelse menetluse läbimist²⁸ Euroopa Kohtusse. Kui Euroopa Kohus leiab, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole tema otsust täitnud, võib ta sellele määrata põhisumma või trahvi.

EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetlust tuleb käsitada Euroopa Kohtu otsuste täitmise erimenetlusena, saab selle raames käsitleda üksnes sellist liikmesriigi kohustuste rikkumist, mida Euroopa Kohus on pidanud EÜ artikli 226 alusel tõendatuks.²⁹ Juhul kui hiljem esitatud hagi väide ei ole välistatud varasema kohtuotsuse seadusjõu tõttu, siis võiks arvata, et see ei puuduta ka kõnealuse varasema otsuse täitmist.

54. Luksemburgi väitega võib nõustuda, kui täidetud on kaks tingimust, nimelt kui *esiteks* on menetluse algatamine EÜ artikli 228 alusel üldse võimalik ja kui *teiseks* on välistatud hagi esitamine EÜ artikli 226 alusel.

Võimalus algatada menetlus EÜ artikli 228 alusel

55. Uue hagi esitamist välistava varasema kohtulahendi seadusjõu uurimise tulemusel ei tundu menetluse algatamine EÜ artikli 228 alusel esmapilgul võimalikuna. Kuna

56. Kohtuotsuse seadusjõul ja jõustamisel EÜ artikli 228 alusel on siiski erinevad eesmärgid. EÜ artikli 228 kohaldamise puhul ei ole oluline, kas teatavad väited hagis annavad alust kahelda, et Euroopa Kohus võib teha otsuse, mis on vastuolus mõne varasema otsusega, oluline on see, kas asjaomane liikmesriik võttis meetmed, mis on EÜ artikli 226 alusel liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastanud kohtuotsuse täitmiseks vajalikud. Küsimus, millised meetmed on vajalikud EÜ artikli 226 alusel tehtud esimese kohtuotsuse täitmiseks, ei kuulu sellise kohtuotsuse eseme juurde.³⁰ Seetõttu ei saa varasema kohtuotsuse seadusjõud mingil juhul välistada vaidlust selle üle, kas liikmesriik on võtnud piisavad meetmed. Teisisõnu käsitleb EÜ artikli 228 alusel algatatud menetlus võrreldes EÜ artikli 226 alusel

28 – ETL-i artikli 260 lõige 2 lühendab kohtueelset menetlust: põhjendatud arvamuse esitamine ei ole enam vajalik.

29 – Eespool 17. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Portugal.

30 – 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-503/04: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2007, lk I-6153, punkt 15).

algatatud varasema menetlusega olemuselt erinevaid õiguslikke ja faktilisi küsimusi.

tehtud esimest kohtuotsust rikub liikmesriik EÜ artikli 228 lõike 1 tähenduses eelkõige ka siis, kui järgnevad ülevõtmismeetmed on puudulikud.³³ Väide puuduliku ülevõtmise kohta sisaldub põhimõtteliselt väites, mille kohaselt sätted on jäetud üle võtmata.³⁴

57. Käesoleval juhul ei tule täpsemalt uurida esimesest kohtuotsusest tulenevate kohustuste ulatust EÜ artikli 228 lõike 1 alusel. Senises praktikas on Euroopa Kohus siiski uurinud, kas uued siseriiklikud õigusnormid täidavad esimesest kohtuotsusest tulenevaid kohustused täielikult³¹ või takistavad täielikku täitmist, võimaldades rikkumise jätkamist muul moel.³² Direktiivi üle võtmata jätmise tõttu

58. Käesolev kohtuasi käsitleb esimese kohtuotsuse puuduliku täitmise etteheidet. Euroopa Kohus tuvastas 8. märtsi 2001. aasta otsuses, et Luksemburg ei ole keemiliste väetiste osas nitraadidirektiivist tulenevaid kohustusi üldse üle võtnud.³⁵ Nüüd heidab komisjon ette keemiliste väetistega seotud kahe erikohustuse täitmata jätmist.

31 – 15. oktoobri 1985. aasta otsus kohtuasjas 281/83: komisjon vs. Itaalia (EKL 1985, lk 3397). Viidatud kohtuasi käsitles äädika turustamist reguleerivaid õigusnorme. Vastavalt varasemale 9. detsembri 1981. aasta otsusele kohtuasjas 193/80: komisjon vs. Itaalia (EKL 1981, lk 3019) rikkus Itaalia kaupade vaba liikumise põhimõtet, keeldudes lubamast viia turule ja importida põllumajandusliku päritoluga äädikat, mis ei olnud veinivirde kääritamise saadus, ja reserveerides nimetuse „äädikas“ ainult „veiniäädikale“. Teine kohtuasi käsitles ainult nimetuse „äädikas“ reserveerimist „veiniäädikale“, mis sisaldas esimese kohtuotsuse täitmiseks kehtestatud õigusnormides. Vt selle kohta ka 14. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-177/04: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2006, lk I-2461, punkt 36) ja 18. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-119/04: komisjon vs. Itaalia (EKL 2006, lk I-6885, punktid 28–32).

32 – Pärast 10. aprilli 1984. aasta otsust kohtuasjas 324/82: komisjon vs. Belgia (EKL 1984, lk 1861) ei olnud kuuenda direktiiviga kooskõlas lisada sõidukite kataloogihinnale käibemaks, võtmata arvesse tegelikku müügihinda. Belgia kohandas vastavalt oma käibemaksuseadust ja võttis vastu õigusnormid sõiduki esmakordsel registreerimisel tasutava maksu kohta, mis käibemaksu vähenemise korvas. Selline käitumine rikkus vastavalt 4. veebruari 1988. aasta otsusele kohtuasjas 391/85: komisjon vs. Belgia (EKL 1988, lk 579) esimest kohtuotsust.

33 – Vt seoses nõukogu 16. juuni 1975. aasta direktiivi 75/439/EMÜ vanaõli kõrvaldamise kohta ülevõtmisega 17. detsembri 1981. aasta otsus liidetud kohtuasjades 30/81–34/81: komisjon vs. Itaalia (EKL 1981, lk 3379) ja 2. augusti 1993. aasta otsus kohtuasjas C-366/89: komisjon vs. Itaalia (EKL 1993, lk I-4201); seoses nõukogu 18. juuli 1978. aasta direktiivi 78/659/EMÜ kalade elu tagamiseks kaitset ja parandamist vajava magevee kvaliteedi kohta ülevõtmisega 12. juuli 1988. aasta otsus kohtuasjas 322/86: komisjon vs. Itaalia (EKL 1988, lk 3995) ja 9. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-291/93: komisjon vs. Itaalia (EKL 1994, lk I-859) ning seoses nõukogu 17. detsembri 1979. aasta direktiivi 80/68/EMÜ põhjavee kaitse kohta teatavatest ohtlikest ainetest lähtuva reostuse eest ülevõtmisega Valloonia piirkonnas 17. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas 1/86: komisjon vs. Belgia (EKL 1987, lk 2797) ja 5. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-174/91: komisjon vs. Belgia (EKL 1993, lk I-2275).

34 – 16. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas C-456/03: komisjon vs. Itaalia (EKL 2005, lk I-5335, punkt 40) ja minu 15. jaanuari 2009. aasta ettepanek kohtuasjas C-427/07: komisjon vs. Iirimaa (EKL 2009, lk I-6277, punkt 42). Vt samamoodi EÜ artikli 228 lõike 2 alusel toimuva menetluse eripära kohta eespool 31. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, punkt 38.

35 – Viidatud eespool 3. joonealuses märkuses, punkt 29.

59. Viidatud 8. märtsi 2001. aasta kohtuotsuses ei käsitletud kõnealuseid erikohustusi üldse või ei käsitletud neid vähemalt keemiliste väetiste osas. Kui aga erikohustused laienevad keemilistele väetistele, siis hõlmas tuvastus, et keemilisi väetisi puudutavad nitraadidirektiivi nõuded on täielikult täitmata, ka neid.

60. Komisjon oleks seega võinud hagi esimese väite kolmandale osale ja kolmandale väitele tuginedes algatada menetluse EÜ artikli 228 lõike 2 alusel.

EÜ artikli 228 lõike 2 välistav mõju

61. Seega tuleb uurida, kas võimalus esitada hagi EÜ artikli 228 lõike 2 alusel välistab hagi esitamise EÜ artikli 226 alusel. Niisugusel välistaval mõjul võib olla kaks põhjendust: Esiteks võib komisjon olla kohustatud menetlema asja EÜ artikli 228 alusel. Teiseks võib EÜ artikli 228 lõike 2 olla EÜ artikli 226 suhtes *lex specialis*.

62. Eelkõige kohtujurist Fennelly tegi EÜ artikli 228 lõike 2 sõnastuse põhjal järelduse, et komisjon peab algatama menetluse kõnealuse sätte alusel, kui esimene kohtuotsus pole täielikult täidetud,³⁶ sest kõnealuse sätte siduv sõnastus kohtueelse menetluse osas on järgmine:

„Kui komisjon on arvamusel, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole võtnud niisuguseid meetmeid [esimese kohtuotsuse täitmiseks]³⁷, esitab ta pärast seda, kui on andnud sellele riigile võimaluse esitada oma seisukohad, põhjendatud arvamuse.”

63. Siiski vastab eeltoodud sõnastus tegelikult EÜ artikli 226 esimese lause sõnastusele, millest tulenevalt on komisjonil väljajunenud kohtupraktika kohaselt kohtueelse menetluse alustamise osas kaalutlusõigus.³⁸ Seega laieneb komisjoni kaalutlusõigus hagi esitamise osas, mis tuleneb juba EÜ artikli 226 teise lause sõnastusest, ka kohtueelsele menetlusele. Kohtueelse menetluse alustamine poleks otstarbekas, kui komisjon ei sooviks juba algusest peale hagi esitada.

36 – 16. novembri 1995. aasta ettepanek kohtuasjas C-334/94: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 1996, lk I-1307, ettepaneku punkt 13).

37 – Kohtujuristi täiendus.

38 – Vt nt 14. veebruari 1989. aasta otsus kohtuasjas 247/87: Star Fruit vs. komisjon (EKL 1989, lk 291, punkt 11); 17. mai 1990. aasta määrus kohtuasjas C-87/89: Sonito jt vs. komisjon (EKL 1990, lk I-1981, punkt 6 jj) ja 24. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-445/06: Danske Slagterier (EKL 2009, lk I-2119, punkt 44).

64. Euroopa Kohtule on komisjoni kaalutusõiguse põhjendamise seisukohalt eelkõige oluline liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse olemus (*l'économie*).³⁹ Selle menetluse eesmärk ei ole tuvastada asutamislepingute ja teisese õiguse normide iga konkreetset rikkumist, vaid see peab kaasa aitama asjaomaste õigusaktide tõhusale ühtsele rakendamisele kõigis liikmesriikides. Kohtuelse menetluse eesmärk on eelkõige võimaldada liikmesriigil vabatahtlikult täita asutamislepingust tulenevaid nõudeid või vajadusel anda talle võimalus enda õigustamiseks.⁴⁰ Sellest on kujunenud arusaam, et liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse raames toimuvad komisjoni ja liikmesriigi vahel „läbirääkimised” selle üle, kuidas liikmesriigil on võimalik asjaomaseid kohustusi vabatahtlikult täita või vajaduse korral oma seisukohta õigustada.⁴¹

menetluses ette nähtud etapid, enne kui ta saab esitada hagi.

66. Ainuüksi sarnase sõnastuse tõttu kehtib eeltoodu EÜ artikli 228 lõike 2 kohta samamoodi nagu EÜ artikli 226 kohta.⁴² Seega ei ole komisjon kohustatud algatama menetlust EÜ artikli 228 alusel, kui ta leiab, et liikmesriik ei ole võtnud kõiki Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalikke meetmeid.

65. EÜ artikli 226 siduv sõnastus ei kohusta komisjoni seega algatama teatavatel tingimustel menetlust, vaid üksnes läbima

67. Siiski võib pidada võimalikuks, et EÜ artikli 228 lõikes 2 sätestatud erimenetlust tuleb eelistada EÜ artiklis 226 ette nähtud menetlusele.⁴³ Selle kohta märkis kohtujurist Fennelly, et EÜ artikli 228 lõige 2 jätab EÜ artikli 227 alusel algatatud menetluse sõnaselgelt puudutamata, kuid ei tee sellist erandit EÜ artikli 226 suhtes.⁴⁴ Komisjonil on kaalutusõigus algatada menetlus EÜ artikli 228 lõike 2 alusel, kuid ta ei saa selle asemel kohaldada EÜ artiklit 226.

39 – Eespool 38. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus *Star Fruit vs. komisjon* ja eespool 38. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus *Sonito*, punkt 6. Vt ka juba 14. detsembri 1971. aasta otsus kohtuasjas 7/71: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 1971, lk 1003, punkt 5).

40 – 23. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-157/94: komisjon vs. Madalmaad (EKL 1997, lk I-5699, punkt 60); 23. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-158/94: komisjon vs. Itaalia (EKL 1997, lk I-5789, punkt 56) ja 23. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-159/94: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 1997, lk I-5815, punkt 103); samuti 29. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-191/95: komisjon vs. Saksamaa (EKL 1998, lk I-5449, punkt 44).

41 – Esimese Astme Kohtu 14. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas T-309/97: *Bavarian Lager vs. komisjon* (EKL 1999, lk II-3217, punkt 46) ja 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-36/04: *API vs. komisjon* (EKL 2007, lk II-3201, punkt 121). Vt selle kohta ka minu 8. septembri 2009. aasta ettepanek kohtuasjas C-139/07 P: komisjon vs. Technische Glaswerke Ilmenau (menetluses olev kohtuasi, ettepaneku punktid 105–110).

42 – Vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 7. septembri 2009. aasta määrus kohtuasjas T-186/08: *LPN vs. komisjon* (kättesaadav ainult portugali ja prantsuse keeles, punkt 49).

43 – Eespool 36. joonealuses märkuses viidatud kohtujurist Fennelly ettepanek kohtuasjas komisjon vs. Prantsusmaa, ettepaneku punkt 13 j.

44 – Eespool 36. joonealuses märkuses viidatud ettepanek kohtuasjas komisjon vs. Prantsusmaa, ettepaneku punkt 14.

68. Euroopa Kohus on pärast EÜ artikli 228 lõike 2 lisamist vähemalt ühel juhul lubanud esitada varasema kohtuotsuse täitmata jätmise tõttu lagi EÜ artikli 226 alusel,⁴⁵ kuid sel juhul oluks EÜ artikli 228 lõike 2 alusel esitatud lagi vastuvõetamatu juba seetõttu, et komisjon viis kohtuelse menetluse läbi enne kõnealuse sätte lisamist.⁴⁶

69. Veelgi olulisem on tõsiasi, et reeglina heidab komisjon esimeses liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluses ette kogu direktiivi üle võtmata jätmist ja seejärel viib seoses direktiivi mittetäieliku või puuduliku ülevõtmisega läbi ühe või mitu rikkumismenetlust EÜ artikli 226 alusel.⁴⁷ Euroopa Kohus ja liikmesriigid ei ole sellisele tavale seni vastuväiteid esitanud.

70. Kirjeldatud tava toetab võimalust piirata EÜ artikli 228 lõiget 2 erinevalt

EÜ artiklist 226 hagidega, mille ese on sõnaselgelt EÜ artikli 226 alusel algatatud menetluses tehtud esimese kohtuotsuse täitmata jätmine. Kohtuotsuste puudulikule täitmisele lisanduvaid muid rikkumisi käsitlevad menetlused võivad varasemate kohtuotsuste seadusjõu piire arvestades tugineda EÜ artiklile 226.

71. Sellist lahendust toetab ka liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse olemus, mis põhjendab komisjoni kaalutlusõigust menetluse algatamisel ja läbiviimisel. Komisjon peab eelkõige hindama seda, kuidas kõige paremini saavutada asutamislepingute säetega arvestamist. Komisjon võib seejuures juhinduda peamiselt lojaalse koostöö põhimõttest isegi juhul, kui see ei takista teda valimast teatavaid õiguslikke sunnivahendeid.⁴⁸ Selleks et välja selgitada, kas Euroopa Kohtu varasem otsus on jäetud täitmata, ei tarvitse olla asjakohane menetleda vaidlust EÜ artikli 228 lõike 2 alusel, mille tulemusel ähvardab liikmesriiki otsene karistus, vaid valida kõigepealt tavapärane liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus. See on mõistlik eelkõige juhul, kui puudulik täitmine tuleneb sellest,

45 – 7. märtsi 1996. aasta otsus kohtuasjas C-334/94: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 1996, lk I-1307).

46 – Seda peab silmas 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-387/97: komisjon vs. Kreeka (EKL 2000, lk I-5047, punkt 42).

47 – Vt nitraadidirektiivi kohta nt 25. veebruari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-195/97: komisjon vs. Itaalia (EKL 1999, lk I-1169) ja eespool 10. joonealuses märkuses viidatud 8. novembri 2001. aasta kohtuotsus ning seoses nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiviga 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102) 11. detsembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-83/97: komisjon vs. Saksamaa (EKL 1997, lk I-7191) ja 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-98/03: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2006, lk I-53).

48 – Vt 6. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-562/07: komisjon vs. Hispaania (EKL 2009, lk I-9553, punkt 18 jj).

et asjaomane liikmesriik on komisjoni surve tõttu võtnud vastavad meetmed kiirustades.

B. Põhjendatus

72. ELTL-i artikli 260 lõige 3, mis lisati senisele EÜ artiklile 228, rõhutab komisjoni kaalutusõigust ühenduse õiguse rakendamiseks liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse kaudu. Viidatud säte lubab komisjonil edaspidi juba ELTL-i artikli 258 alusel algatatud esimeses menetluses direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamise kohustuse täitmata jätmise korral näidata ära vastava põhisumma või karistusmakse suuruse. Erinevalt seni EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud sunnivahendite rakendamisest⁴⁹ võib Euroopa Kohus nüüd määrata põhisumma või karistusmakse, mis ei ületa komisjoni määratud summat. Üksnes komisjon otsustab menetluse vastavas etapis, kas ta avaldab liikmesriigile tugevamat survet eesmärgiga kiirendada ühenduse õiguse rakendamist või mitte. Ent ilmselgelt ei ole komisjon selleks kohustatud.

73. Komisjoni etteheidetest tulenev võimalus esitada hagi EÜ artikli 228 lõike 2 alusel ei ole vastuolus hagi esitamisega EÜ artikli 226 alusel. Hagi on seega tervikuna vastuvõetav.

74. Komisjon esitab hagi neli väidet, mis sisuliselt käsitlevad nitraadidirektiivi artiklis 5 ette nähtud tegevusprogramme. Enne väidete täpsemat uurimist teen kaks eelmärkust, mis puudutavad Luksemburgi argumente ja tegevusprogrammide õiguslikku alust.

1. Luksemburgi argumendid

75. Luksemburg vaidleb komisjoni väidetele vastu alles vasturepliigis. Kodukorra artikli 42 lõike 2 kohaselt ei või menetluse käigus – see tähendab pärast hagile vastamist – esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus.⁵⁰

49 – Eespool 13. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, punkt 90 jj.

50 – Vt 5. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-471/98: komisjon vs. Belgia (EKL 2002, lk I-9681, punkt 41 jj).

76. Kõnealused hagiavaldused sisalduvad väited olid Luksemburgile aga algusest peale teada. Seega on Luksemburgi argumendid vasturepliigis esitatud hiline misega.

tegevusprogramme kooskõlas direktiiviga riigi territooriumil tervikuna.

77. Kontrollin seetõttu peamiselt hagi põhjendatust ja selgitan Luksemburgi väiteid ainult teise võimalusena juhaks, kui Euroopa Kohus peab nende käsitlemist siiski vajalikuks.

80. Nitraadidirektiivi põhjendus 11 näeb ette, et sellised tegevusprogrammid peaksid hõlmama meetmeid kõikide lämmastikväetiste kasutamise piiramiseks põllumajandusmaal ning eelkõige määrama konkreetselt kindlaks loomasõnniku kasutamise piirmäärad.

2. Tegevusprogrammide õiguslik alus

78. Nitraadidirektiivi artikli 1 kohaselt on direktiivi eesmärk põllumajandusest lähtuvatest nitraatidest põhjustatud või tingitud veereostuse vähendamine ning edasise veereostuse ärahoidmine.

81. Nitraadidirektiivi artikli 5 lõike 4 punktid a ja b näevad ette, et tegevusprogrammid koosnevad III lisa kirjeldatud ja liikmesriikide poolt artikli 4 kohaselt kehtestatud hea põllumajandustava eeskirjades sätestatud kohustuslikest meetmetest. Hea põllumajandustava eeskirjad peavad direktiivi artikli 4 lõike 1 punkti a kohaselt hõlmama vähemalt II lisa punktis A nimetatud punkte.

79. Viidatud eesmärgi saavutamiseks määravad liikmesriigid muu hulgas tundlikud alad, mida nitraadireostus võib mõjutada, kui vastavaid kaitsemeetmeid ei võeta. Liikmesriigid peavad tundlike alade suhtes käivitama artikli 5 lõikes 1 ette nähtud tegevusprogrammid. Luksemburg lubas vastavalt direktiivi artikli 3 lõikele 5 rakendada kõnealuseid

82. Nitraadidirektiivi III lisa kirjeldatud ja hea põllumajandustava eeskirjades sätestatud meetmete vahelist suhet reguleerib direktiivi artikli 5 lõike 4 punkt b. Tegevusprogrammi des kajastatakse ainult selliseid hea põllumajandustava eeskirjades sätestatud meetmeid, mis ei ole asendatud III lisa kirjeldatud meetmetega.

3. Esimene väide – väetiste kasutamise ajavahemikud

põllumajandusmaal on keelatud, ei võta arvesse keemilisi väetisi.

83. Hagi esimene väide koosneb kolmest osast väetiste kasutamise korra ja ajavahemike kohta. Komisjon märgib, et vastavad sätted sisalduvad nitraadidirektiivi II lisa punkti A alapunktis 1 ja III lisa punkti 1 alapunktis 1.

84. Vastavalt nitraadidirektiivi II lisa punkti A alapunktile 1 peaksid hea põllumajandustava eeskirjad, kuivõrd need on asjakohased, sisaldama sätteid ajavahemike kohta, mil väetiste kasutamine põllumajandusmaal ei ole asjakohane.

85. Vastavalt nitraadidirektiivi III lisa punkti 1 alapunktile 1 hõlmavad tegevusprogrammid eeskirju ajavahemike kohta, mil teatavat tüüpi väetiste kasutamine põllumajandusmaal on keelatud. See säte asendab II lisa punkti A alapunkti 1 ja on seetõttu direktiivi artikli 5 lõike 4 punkti b kohaselt määrava tähtsusega.

87. Nitraadidirektiivi artikli 2 punkti e kohaselt on väetis iga lämmastikühendit või lämmastikühendeid sisaldav aine, mida kasutatakse põllumajandusmaal taimede kasvu edendamiseks. Keemiline väetis on vastavalt direktiivi artikli 2 punktile f igasugune tööstuslikult toodetud väetis. Seega puudutavad väetisi käsitlevad õigusnormid ka keemilisi väetisi.⁵¹

88. Teatavatel ajavahemikel väetiste kasutamise keelu vajalikkust hinnates leidis Euroopa Kohus juba II lisa punkti A alapunkti 1 hea põllumajandustava eeskirjade osas, et otsustada tuleb objektiivsete kriteeriumite alusel, nagu eri piirkondade geoloogilised ja ilmastikutingimused.⁵² Öeldu peab kehtima ka III lisa punkti 1 alapunkti 1 kohta, kuna sellel sättel on sama eesmärk nagu heal põllumajandustaval.

89. Põhimõtteliselt tuleb lähtuda sellest, et loomasõnniku kasutamise keelu objektiivsed

Esimese väite esimene osa

86. Komisjon heidab kõigepealt ette, et Luksemburgi õigusnormid ajavahemike kohta, mil teatavat tüüpi väetiste kasutamine

51 – Vt selle kohta 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-322/00: komisjon vs. Madalmaad (EKL 2003, lk I-11267, punkt 133 jj).

52 – Eespool 51. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 136. Sama kohtuotsuse punkt 155 täiendab, et direktiivi II lisa punkti A sätete asjakohasuse hindamisel võib arvestada *ainult* objektiivsete kriteeriumitega seoses eri piirkondade füüsiliste, geoloogiliste ja ilmastikutingimustega.

põhjused kehtivad ka keemiliste väetiste puhul. Luksemburg ei esitanud selle vastu kohustungil ühtegi argumenti. Majanduslikel põhjustel ei ole küll tõenäoline, et põllumajandustootjad kõnealustel ajavahemikel keemilisi väetisi kasutavad. Sõnnik tekib ka ajal, kui väetamine ei ole otstarbekas, kuid keemiliste väetiste eest tuleb lisaks veel maksta. See ei õigusta siiski keemiliste väetiste tähelepanuta jätmist keeldude kehtestamisel.⁵³ Pigem on õiguskindluse seisukohalt asjakohane selgelt sätestada, et samal ajavahemikul on ka keemiliste väetiste kasutamine keelatud.

90. Eeltoodust tulenevalt rikkus Luksemburg nitraadidirektiivi artikli 5 lõike 4 punkti b ja III lisa punkti 1 alapunkti 1, jättes õigusnormides ajavahemike kohta, mil teatavat tüüpi väetiste kasutamine põllumajandusmaal on keelatud, keemilised väetised tähelepanuta.

Esimese väite teine osa

91. Komisjon heidab esimese väite teises osas Luksemburgile ette, et Luksemburgi õigusnormid ajavahemike kohta, mil teatavat tüüpi väetiste kasutamine põllumajandusmaal on keelatud, ei ole kohaldatavad rohumaadele.

Komisjon märgib õigustatult, et teatavat liiki põllumajandusmaade osas kehtivad erandid ei ole piisavalt selgelt piiritletud.

92. Objektiivsed kriteeriumid, eelkõige Luksemburgi geoloogilised ja ilmastikutingimused, on ka selles osas olulise tähtsusega. Komisjon esitas kaks uurimust, mis näitavad, et Luksemburgi geoloogiliste ja ilmastikutingimuste tõttu võtavad rohumaad erinevalt taimestikuta aladest ka sügisel ja talvel vastu vähesel määral lämmastikku, kuid väetiste kasutamise keeld on vajalik ka viidatud uurimuste põhjal. Toodud seisukoht on kooskõlas Euroopa Kohtu järeldustega Madalmaade osas,⁵⁴ kus ilmastikutingimused lämmastiku vastuvõtmist sügisel ja talvel võrreldes merepinnast mõneti kõrgemal asuva Luksemburgi kliimaga pigem soodustavad.

93. Luksemburgi hilinenult esitatud vastuväited ei oleks komisjoni seisukohta kummutanud. Väide, et rohumaad võtab vastu rohkem lämmastikku, kui komisjon eeldas, vajab teaduslikku tõendamist, millest Luksemburg sõnaselgelt loobus. Isegi juhul, kui lämmastikku võetakse vähesel määral vastu, näib lubatud

⁵³ – Eespool 51. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 135.

⁵⁴ – Eespool 51. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 137.

maksimaalne kogus 80 kg hektari kohta liiga suur. Nitraadidirektiivi III lisa punkt 2 lubab ühe aasta jooksul kasutada 170 kg lämmastikku. Kui sellest kogusest pool lubatakse kasutada talveperioodil, peaks see tähendama, et taimestik võtab vastu sel ajal lämmastikku peaaegu sama palju kui suveperioodil.

94. Luksemburg rikkus järelikult nitraadidirektiivi artikli 5 lõike 4 punkti b ja III lisa punkti 1 alapunkti 1, kuna asjaomased õigusnormid ajavahemike kohta, mil teatavat tüüpi väetiste kasutamine põllumajandusmaal on keelatud, ei hõlma rohumaid.

Esimese väite kolmas osa

95. Komisjon ei ole lõpuks rahul sellega, et erakorraliste ilmastikuolude või tavatu olukorra tõttu põllumajanduslikus ettevõttes võib pädev minister suurbritannia 2000. aasta määruse artikli 7 alusel kehtestada keeldu puudutavatest ajavahemikest erandeid. Komisjon leiab, et sellised erandid tuleb täpselt määratleda.

96. Nitraadidirektiiv ei näe väetiste kasutamise keelust ette ühtegi erandit. Seetõttu võib erandeid lubada ainult asjaomase keelu täpsema määratlemise teel.

97. Selline täpsem määratlemine on võimalik erakorraliste ilmastikuolude korral, kuna väetiste kasutamise keeld tuleb kindlaks määrata objektiivsete ilmastikutingimuste alusel. Kui näiteks mõnel aastal algab vegetatsiooniperiood väga vara, siis oleks mõeldav, et statistiliste meteoroloogiliste andmete alusel võib väetist kasutada enne tavapärase keeluaja lõppu. Sellised objektiivsed tingimused erandite tegemiseks tuleks siiski täpselt sõnastada, sest ainult nii saab tagada, et pädevad asutused arvestavad nitraadidirektiivi raamistikuga.

98. Nitraadidirektiiv ei näe ette ühtegi erandit tulenevalt põllumajandusettevõtte tavast olukorrast. Seetõttu on sellised erandid igal juhul vastuvõetamatud.

99. Luksemburg poleks ka sel juhul saanud hilinevad vastuväiteid maksmata panna. Eelkõige ei saa määrav olla see, kas komisjoni ettepanekuga sõnastada erandid võetaks nitraadidirektiiv võrreldes praeguste õigusnormidega paremini üle. Pigem on oluline vaid

see, kas olemasolevad erandeid käsitlevad normid on direktiiviga kooskõlas. Samuti ei piisa sellest, et Luksemburgis võivad erandeid lubada ainult pädevad ministeeriumid. Viidatud ametiasutused on kindlasti piisavalt asjatundlikud, kuid pelka halduspraktikat, mis on muudetav haldusasutuse suva alusel ja mida ei ole piisavalt avalikustatud, ei saa pida asutamislepingust tulenevate kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks.⁵⁵ Lisaks peavad liikmesriigid nitraadidirektiivi raames, mis sätestab keerulised ja tehnilised eeskirjad keskkonnaõiguse valdkonnas, tagama selle, et nende nimetatud direktiivi ülevõttev õigusakt oleks selge ja täpne.⁵⁶

4. Teine väide – loomasõnnikumahutite mahutavus

101. Hagi teises väites heidab komisjon ette, et suurhertsogi 2000. aasta määruse artikli 8 kohaselt peab ainult uute ja ajakohastatud seadmete virtsamahutavus olema piisav. See kohustus ei laiene olemasolevatele ajakohastamata mahutitele.

102. Vastavalt nitraadidirektiivi II lisa punkti A alapunktile 5 peaksid hea põllumajandustava eeskirjad, kuivõrd need on asjakohased, sisaldama sätteid, mille sisuks on loomasõnnikumahutite mahutavus ja konstruktsioon, sealhulgas meetmed sellise veereostuse ärahoidmiseks, mis tekib loomasõnnikut sisaldavate vedelike ning hoiustatud taimsest materjalist, nagu silost tekkiva heitvee põhja- ja pinnavette imbumise tõttu.

100. Suurhertsogi 2000. aasta määruse artiklis 7 sätestatud erandid ei ole seega kooskõlas nitraadidirektiivi artikli 5 lõike 4 punktiga b ja III lisa punkti 1 alapunktiga 1.

55 – 6. mai 1980. aasta otsus kohtuasjas 102/79: komisjon vs. Belgia (EKL 1980, lk 1473, punkt 11); 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-296/01: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 2003, lk I-13909, punkt 54); 12. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-507/04: komisjon vs. Austria (EKL 2007, lk I-5939, punkt 162) ja 13. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-465/05: komisjon vs. Itaalia (EKL 2007, lk I-11091, punkt 65).

56 – Vt direktiivi 92/43 kohta 20. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-6/04: komisjon vs. Ühendkuningriik (EKL 2005, lk I-9017, punkt 26).

103. Nitraadidirektiivi III lisa punkti 1 alapunkti 2 kohaselt käsitlevad tegevusprogrammide eeskirjad ka loomasõnnikumahutite mahutavust. See peab olema suurem, kui nõutakse sellise pikima ajavahemiku puhul, mil sõnniku laotamine on tundlikel aladel keelatud, välja arvatud juhul, kui suudetakse pädevale asutusele tõestada, et sõnnikukogus, mis ületab mahutite tegelikku mahutavust, kõrvaldatakse viisil, mis ei kahjusta keskkonda.

104. Heale põllumajandustavale esitatavad nõuded täiendavad III lisa osas, milles need puudutavad sõnnikumahutite konstruktsiooni. Käesolevas asjas on vaidlusaluse ladustamise väite seisukohalt määrava tähtsusega siiski ainult III lisa punkti 1 alapunkt 2.

105. Nitraadidirektiivi artikli 2 punkti g kohaselt hõlmab sõnniku mõiste kõiki loomahenteid, seega ka virtsa. Järelikult peab virtsa-mahutite mahutavus olema piisav.

106. Nitraadidirektiiv ei näe ette erandit olemasolevate ajakohastamata seadmete suhtes. Ainus lubatav erand on võimalus tõestada, et sõnnikukogus, mis ületab mahutite mahutavuse, kõrvaldatakse viisil, mis ei kahjusta keskkonda.⁵⁷ Suurhertsogi 2000. aasta määruse artikkel 8 sellist tingimust siiski ei sisalda.

107. Erinevalt Luksemburgi – hilinevalt esitatud – väitest ei oleks olemasolevate käitiste säästvam kohtlemine õigustatud. Kui käitised ei suuda tagada piisavat ladustamist ega keskkonnasõbralikku kõrvaldamist, siis on nad nimelt sunnitud kasutama tekkivat orgaanilist väetist keelatud ajal. See tooks paratamatult

kaasa keskkonna saastamise, mida nitraadidirektiiv peab takistama.

108. Muus osas on Euroopa Kohus juba se-dastanud, et nitraadidirektiivi nõuded ja see-ga ka mahutite piisavat mahutavust käsitlevad õigusnormid on kooskõlas proportsionaalsu-se põhimõttega, „saastaja maksab” põhimõt-tega ja põhiõiguseks oleva omandiõigusega.⁵⁸

109. Suurhertsogi 2000. aasta määruse artik-kel 8 ei ole seega kooskõlas nitraadidirektiivi artikli 5 lõike 4 punktiga b ja III lisa punkti 1 alapunktiga 2.

5. Kolmas väide – keemiliste väetiste kasuta-mine tugeva kaldega maa-alal

110. Kolmanda väitega, mida Luksemburg ei ole vaidlustanud, heidab komisjon ette, et suurhertsogi 2000. aasta määruse artikli 6 lõi-ke A punkti 6 sätteid väetiste kasutamise koh-ta tugeva kaldega maa-alal ei hõlma keemilisi väetisi.

57 – Eespool 51. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 47.

58 – 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-293/97: Standley jt (EKL 1999, lk I-2603, punktid 46–57).

111. Nitraadidirektiivi II lisa punkti A alapunkti 2 kohaselt peaksid hea põllumajandustava eeskirjad sisaldama sätteid, kuivõrd need on asjakohased, väetiste kasutamise kohta tugeva kaldega maa-alal. Viidatud sätted on Luksemburgi puhul eriti vajalikud.⁵⁹ Keemiliste väetiste osas ei ole erandit ette nähtud.⁶⁰

eeskirjad peaksid sisaldama sätteid, kuivõrd need on asjakohased, nii keemiliste väetiste kui ka loomasõnniku põllumajandusmaal kasutamise korra, sealhulgas selle sageduse ja ühtluse tingimuste kohta, mille puhul jääb toitaine kadu vees aktsepteeritavale tasemele.

112. Eeltoodust tulenevalt on Luksemburg rikkunud nitraadidirektiivi artikli 5 lõike 4 punkti a ja II lisa punkti A alapunkti 2, kuna ta ei ole vastu võtnud õigusnorme keemiliste väetiste kasutamise kohta tugeva kaldega maa-aladel.

115. Kuivõrd Luksemburgi õiguses sellised normid puuduvad, tuleb tuvastada, et asjaomast sätet on rikutud.

6. Neljas väide – väetiste kasutamise tehnika

113. Komisjon heidab neljanda väitega ette, et Luksemburg ei ole vastu võtnud õigusnorme seoses väetiste kasutamise tehnikaga, mis on vajalikud eelkõige selleks, et kindlustada väetise kasutamise ühtlus ja tõhusus.

116. Luksemburgi hilinevad väide ei oleks eeltoodud järelduse osas midagi muutnud. Küsimus, kas väetiste kasutamise tehnikat käsitlevad õigusnormid näivad Luksemburgi põllumajanduse tehnilist taset arvesse võttes vajalikud või mitte, ei muuda midagi direktiivi nõuetekohase ja täieliku ülevõtmise kohustuse osas.

V. Kohtukulud

114. Nitraadidirektiivi II lisa punkti A alapunkt 6 näeb ette, et hea põllumajandustava

117. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool, seega Luksemburgi Suurhertsogiriik, kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

59 – Eespool 3. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Luksemburg, punkt 33.

60 – Eespool 51. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 134.

VI. Ettepanek

118. Eeltoodust tulenevalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku teha järgmine otsus:

- „1. Kuna Luksemburgi Suurhertsogiriik ei ole võtnud kõiki meetmeid, mis on vajalikud nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest artikli 5 lõike 4 koostoimes II lisa punkti A alapunktidega 2 ja 6 ning III lisa punkti 1 alapunktidega 1 ja 2 täitmiseks, siis on Luksemburgi Suurhertsogiriik rikkunud sellest direktiivist tulenevaid kohustusi.
2. Mõista kohtukulud välja Luksemburgi Suurhertsogiriigilt.”